

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. II. Datur præceptum divinum Communionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](#)

factu materie, aut ministri?) Sed quia peccat mortaliter, qui non adimpleret praeceptum Communionis divinum vel humanum quando comode posset; & quia per illud homo accipit specialia auxilia, que alios sine multis orationibus, & aliis prius operibus non acciperet.

Dicere autem, omnia alia opera bona, ut reliqua Sacra-
menta non depen-
dant in suo
effectu ab
Eucharistia.

Reliqua Sa-
cra-
menta
non depen-
dant in suo
effectu ab
Eucha-
ristia.

Dicere autem, omnia alia opera bona, ut reliqua Sacra-
menta non depen-
dant in suo
effectu ab
Eucharistia, sive a sumptuone Eucha-
ristie, nullo prolsor nititur fundamento. Ponamus enim quod quis sumperit Vaticum, &
postea peccat mortaliter, an aliquis dicere tam-
en non posse accipere remissionem peccato-
rum sine ordine ad Eucharistiam? Non
puto.

Quamquam id verum sit in hoc sensu, quod à Christo, qui in hoc Sacramento realiter con-
tinetur, omnia Sacra-
menta habeant suam efficaciam, & quod Eucharistia sit finis &
quoddam complementum ceterorum. Et ideo
ab aliis dicitur Eucharistia causula gratiam
Baptismi, sicut namcum suis causat electionem
medii; atque in Baptismo includi vorum Eu-
charistie, querens per regenerationem accipiens
homo vitam spirituale, fit capax illius spirituialis
alimentorum, & ad idem particularem propensionem
accipit, sicut per vitam corporalem ad alimen-
tum corporale. Inde autem inferre necessitatem
plus quam praecepti, quae apparentia?

Arguitur quartò ex confutidine antiqua
Ecclesie communicandi infantes baptizatos; ut
poterit ex Liturg. Clem. Rom. lib. 8. Dionysii
Aegypt. e. 3. Eccles. Hierarchia, & aliis veteribus
Scriptoribus, iustis, memini D. Aug. Epist. 23,
ibi: Illud vero quod in eadem commemoratur episto-
la, quoddam parvulum, turbatis in fugam parentes
nunici davelitam, atque ab eadem iurice da-
monum sacrilegus impallam posita in Ecclesia illasam
sibi Eucharistium miris; motibus respulisse &c. ac no-
vissime Trident. less. 2. 4. c. 4. ubi tamen insinuat
non fuisse confutidinem genetalem dicens: Si
eum morem in quibusdam locis aliquando servauit.

De confutidine ergo, sed particulari quod locum & tempus, non est dubitandum; neque
damina est, ut ibidem docet Concilium, quia
probabile caufam habuit, pura, ut significare-
tur spiritualis illa & mystica participatio, de qua
superius egimus, & us tanto decencius consumme-
rent fragmenta hostiarum; praesertim cum in-
fantes baptizati sunt capaces fructus hujus Sacra-
menti, & certè certius ad fructum suscipendum
disponit. Interim nullà necessitate salutis San-
ctissimos Patres id fecisse, sive controversia creden-
dam est, inquit Trident. Iupr. Nullà, dico, necessitate sive medi, sive praecepti.

Porò quo infantum, eadem est ratio per-
petuū amonium. Illis autem qui perfectè ra-
tione utrantur, adeoque mortaliter possunt
peccare, quis credat hoc Sacramentum tam
utile, & quasi mortaliter necessarium ad vita-
da peccata mortalia, planè liberum esse, id est,

non necessarium ad salutem, vel saltem necessi-
tate praecepti? Dico igitur Secundo:

CONCLUSIO II.

Datur praeceptum divinum Com-
munionis.

Dari praeceptum divinum Communionis
Sacramentalis, id est, sumptuonis Eucha-
ristie, quamvis communior & prior sit senten-
tia; non tamen theologicè certa, minùs de fide,
ut patet ex rationibus, quæ pro ipsa commu-
nione adseruntur.

Principalis accipitur ex illis verbis Christi
Joan. 6. v. 54. *Nisi manducaveritis carnem Fili*
hominis &c. Secunda ex illis verbis Christi
Luc. 22. v. 19. *Hoc facite in meam commemora-
tionem.* Tertia ex diligentia, quæ Ecclesia sem-
per cavit, idque diligentissimè; ne morituri
absque Viatico decederent. Accedat quarta ex
summa utilitate, & quasi morali necessitate ef-
fectu Sacramenti.

Sed ha rationes, ut existimo, non clare con-
vincunt. Nam quod ad primam attinet, ille locus
Joan. à D. August. (ut vidimus præcedenti
Conclusione) & aliis doctissimis ac sanctissimis
viris, intelligitur de mandatione spirituali
per fidem.

Deinde admissò (quod probabilius est) et-
iam intelligi debere de mandatione sacra-
mentalium; certum est non posse quodlibet omnia
intelligi in rigore verborum: quippe conclu-
deret ex præcepto divino homines obligari ad
sumptuonem utriusque speciei. Item hoc Sacra-
mentum esse necessarium ad salutem non can-
tum necessitate præcepti divini, sed etiam me-
di; quia talem vim habent illa verba: *Nisi
quis renatus fuerit &c.*

Nec obstat quod unum verbum sit actuum, alterum passivum; quia etiam parvuli mandu-
care possunt, & bibere, quamvis non voluntarie, quod impertinet est ad necessitatem medi. Oportet ergo illum locum plures limitatio-
nes seu explicaciones admittere, quoad modum
scilicet manducandi, & necessitatem.

Quod si temel limitatur, cur non sapientius,
quamdiu id non est contra explicationem Ecclesie
sententiam? Id est, si tu exponis illa verba,
Nisi &c. de necessitate præcepti divini, & non
medi: cur mihi non licet exponere de ne-
cessitate neque medi, neque præcepti, sed ma-
gnæ utilitatis? Ut sensus sit, difficulter habe-
bitis vitam in vobis. Frequens enim est in
Scriptura, illud vocare impossibile, quod est
difficulter possibile.

Et ideo sic explicat illum locum Cyprianus
in expositione Orationis Dominicae, ait quel-
dam Auctor. Sed ego nihil tale ibi repeno.
Equidem qui sit explicare, nescio quæ ratione
posset evidenter redargui.

Audi-

Audiamus Seraphicum Doctorem 4. d. 12.
att. 4. q. 1. Diceamus, inquit, quod Sacramen-
tum hoc non est de necessitate quantum est de sua
institutione; sed si est, hoc est ex assumpto officio,
vel mandato (uperaddito). Ex assumpto officio, quod
sollicitus necessarium est exequi, ut cum Sacerdos vivit
de altari, ut parochianus proficit, debet servire altari.
Si autem non vivat de altari, sed in libertate sua
remaneat, non tenetur magis, quam alius homo ex
debito, sed magis ex bono & agno. Ex mandato
superaddito quod instituit Ecclesia, ut fideles commu-
nicentur semel in anno & in morte. Vide si quis ne-
gligit, non est sine contemptu, ideo peccat mortaliter.
Ratio autem quare Ecclesia instituit est, quod
hoc Sacramentum est salubre, & multi erant negli-
gentes de sua salute.

Et post pauca. Ex his patent obiecta: nam ver-
bum Ioh. sive Domini in Ioh. intelligitur de man-
datione spirituali, que est per fidem & charitatem,
sive nemo adulterus salvatur, & hanc etiam est in
parvulo aliquo modo per incorporationem.

Accedit Doctor Angelicus 3. parte q. 65.
art. 4. ubi sic lego; Ad secundum: Dicendum
quod illud verbum Domini est intelligendum de spiri-
tuali mandatione, & non de sola sacramentali;
ut August. exponit supra Ioh. Tractat. 26.
& 27. Simili modo loquitur 4. dist. 9. q. unicâ
art. 1. quaestionalia 2 ibi: Ad primum dicen-
dam quod Dominus loquitur de mandatione spiri-
tuali fine qua non potest esse salus.

Ad secundam probationem in primis dici
potest, non tam ibi praecepit exercitium Com-
munionis, quam modum, ut si velis commu-
nicare, in passionis Domini memoriam facias.
Unde apud Lucam non simpliciter dicitur:

Hoc facite, sed Hoc facite in meam commemora-
tionem. Et apud Apóst. 1. Cor. 11. v. 25. Hoc
facite quotiescumque bibitis, in meam commemora-
tionem. Quod imitatur Ecclesia in Canone Mis-
sæ illis verbis: Hoc quotiescumque feceritis,
in mei memoriam facietis.

Deinde si velis illa verba, Hoc facite, referri
ad exercitium altiorum actus, & non solum
ad modum, aperte referri possunt ad actionem
Sacrificii, quam Christus ibi instituit, prae-
cepitque Apostolis, eorumque in Sacerdotio suc-
cessoribus, ut sensus sit: Quod ego feci offeren-
do & consecrando, hoc & vos deinceps facite.

Atque ita haec verba intellexit Tridentinum
fess. 22. cap. 1. ibi: Et eisdem (Apostolis) eo-
rumque in Sacerdotio successoribus, ut offerent,
præcepit per bac verba: Hoc facite in meam
commemorationem, ut semper Catholica Ecclesia
intellexit & docuit.

Ad tertiam probationem responderi potest,
Ecclesiam semper suisse sollicitam de dando
moritoris Viatico, non ob necessitatem præce-
pi divini, sed ob incredibilem tanti Sacra-
menti utilitatem: quomodo adhuc hodie soli-
cita est de administranda eisdem Extrema Un-
ctione, que tamen non præcipitur jure divino.

Ad quartam patet responso ex D. Bonav.
suprà; quia enim hoc Sacramentum tam salu-
bre est, idcirco Ecclesia præcepit, ut fideles
semel in anno communicarent, & in morte.
Quis dubitat etiam Sacramentū Extreme Un-
ctionis esse valde utile, nam ideo jure divino
præceptum? Imo nequidem iure Ecclesiastico.

Hec non ideo à nobis dicta sunt, ut com-
munis sententia rationes abjeceremus; sed ut
non eam esse ostenderemus vim illarum, ut fa-
ciant certitudinem fidei, vel etiam omnimo-
dum certitudinem Theologicanam, quo minus
contraria sententia quorundam gravissimorum
Doctrorum Alensis 4. distinct. 5. membr. 2.
D. Bonav. suprà, & aliorum sit tutta in fide;
imò forte probabilis in Theologia. Interim non
potest negari, quin nostra & communis senten-
tia sit probabilior; quippe solutiones prædicta-
rum rationum sunt utcumque violenta.

Prima quidem rationis solutio, quia cùm
Scriptura loquatur præceptivè, oportet eam pro-
priè intelligere sicut sonat, nisi quatenus Ecclesia
aliter exponit. Quocirca cùm ex doctrina Eccle-
sie habeamus hoc Sacramentū non esse per se in-
stitutione ad conferendā primā gratiam, hinc col-
ligimus illud, Nisi manducaveritis, non importare
necessitatem mediæ. Et aliunde, cùm Ecclesia
doceat non esse laicis necessariam utriusque spe-
ciei Communionem, rectè deducimus illa
verba: Nisi manducaveritis & biberitis; habere
sensus disjunctivum, non conjunctivum. At
vero nusquam Ecclesia indicat, illis verbis nul-
lum omnino præceptum contineri: ergo ne-
que id possumus affirmare contra verborum
proprietatem.

Nec refert quod aliqui Doctores exponant
illa verba de mandatione spirituali: plures
siquidem, imò communis sententia exponit
de mandatione sacramentali; saltē de utra-
que posse intelligi non est dubium, & videatur
Ecclesia intelligere de sacramentali, dum in
Concilio Trident. sess. 13. cap. 2. quod intitu-
latur De ratione institutionis sanctissimi huic Sa-
cramenti, utitur hisce verbis Ioh. 6. v. 58. Qui
manducat me, & ipse vivet propter me.

Similiter sess. 21. cap. 1. docet ex illis ver-
bis Christi: Nisi manducaveritis &c. non rectè
colligi Vtriusque speciei Communionem à Domino
præceptam esse: tacitè innuens, ut suprà notavi,
saltē alterutram esse præceptam. Unde etiam
in Festo Venerabilis Sacramenti sumit ex ille
cap. 6. Ioh. Euangelium.

Ad secundam solutionem priorem
dico, conditionem actui appositam in præce-
pto non indicare, quod solus ille modus, &
non exercitum actus præceptum sit; ut cùm
lex divina jubet, ut diligamus Deum ex toto
corde, tota anima &c. non solum hic diligendi
modus, sed etiam ipsa dilectio præcipitur. Ita-
que tam præcepto illi Communionis, quam
huius charitatis ille modus apponitur, non ad

Immo ipse
modus non
videtur
præceptus

limitandum, sed explicandum actum præcep-

ptum ut sic; tenemur enim & illum implere,
& tali modo. Ita quidam Auctor.

Sed non puto, salvo meliori, talem modum
esse præceptum in sumptione Eucharistie; quo-
tus enim quisque communicantum cogitat de
Passione Christi, & in illius memoriam ordi-
nat suam Communionem? Sanè plerique,
maximè rudes & indocti, ignorant illam obli-
gationem, si qua est; nec Confessarii aut Con-
cionatores solici sunt vel peccantibus, vel au-
ditores de ea instruere. Illa ergo memoria
Passionis, quæ videtur præcipi simul cum ipso
actu, est ipse actus Communionis secundum
uniuersalique conditionem, sive sub utraque
specie, simul consecrando illam, sive sub una
soliū.

*Ly Hoc fa-
cile, refer-
tur ad sa-
cerdotio-
nem &
commu-
nionem lai-
cam.*

Ad posteriorem solutionem dico, illud; *Hoc
facite, cùm sit indistinctum, magis adaequatē
referri ad totum actum, quem Christus exer-
cuit cum Apostolis, nimirum ad sacrificatio-
nem & Communionem laicam, quam illis de-
derat, quam ad solam sacrificeationem; utrum-
que ergo præcepit.*

Neque Tridentinum aliud significat; quia
quamvis dicat præceptum oblationem Sacrificii
(de qua eo loco tantum agebat Concilium) non
ideo negat præceptam Communionem laicam.
Quin sels. 13. cap. 2. sic inquit: *In illius Sacra-
menti sumptione cole nos sui memoriam præcepit,
suamq[ue] amittare mortem, donec ipse ad iudicandū
mundum veniat.* Ubi loquitur Concilium
non solū de Sacerdotibus, sed de omnibus
generaliter.

Sanè quando aliquod Festum præcipitur in
honorem Sancti, non solū præcipitur, ut si-
stat, in ejus honorem fiat; sed absolute præcipi-
tur observatio Festi.

25.
Quomodo
ex solici-
tudine Ec-
clesie,

Ad tertiae rationis solutionem dicio, non
præcisè ex eo colligi præceptum divinum
Communionis, quod Ecclesia utcumque sit
sollicita de illo administrando; sed quia gra-
vissimè præcipit, ut administretur morituri,
quod non ita facit de Sacramento Unctionis.

Ex quo patet quid dicendum sit ad solutio-
nem quartæ rationis: videlicet Ecclesiam præ-
cipere Communionem non ideo tantum, quia
valde utilis est; nam & Extrema Unctio valde
utilis est, quam tamen non præcipit, sed quia
extat jus aliquod divinum Communionis, non
ita Sacramenti Unctionis.

26.
Conve-
nientia cibi
spiritualis
cum corpo-
rali,

Ceterum institutio huius Sacramenti per
modum cibi & potus non evincit hanc obliga-
tionem; sufficit enim quod sit aliqua similitudo
inter cibum & potum spiritualem ex una
parte, & cibum ac potum corporalem ex altera.
Profectò jam antea non sensi ostendimus, in
pluribus hanc similitudinem claudicare.

Si autem potas; in quo ergo cibus spiritua-
lis & corporalis convenient? Resp. in magna
utilitate & morali quadam necessitate ad vitam

argendam & conservandam: propter quam
utilitatem cibus Eucharisticus sicutem ab Eccle-
sia est præceptus; & aliunde per accidens, ex
obligatione aliorum præceptorum, sapienter potest
esse necessarius, v.g. ad profitandam fidem co-
ram Tyranno, ad superandam gravem tentatio-
nem contra castitatem &c.

An autem ideo etiam per se & immediatè à
Christo debuerit præcipi, non puto. Potuit
præcipi, & quod præceptus sit, est communior
& veteri sententiæ, quam mutato consilio am-
plexus est Doctor Angelicus 3. parte qu. 80.
art. 11. dicens: *Manifestum est quod homo tene. D. Toma-*
tuus hoc Sacramentum sumere, non solam ex statuto
Ecclesia, sed ex mandato Domini dicens. Luc. 22.
Hoc facite in meam commemorationem; cùm alio-
quin contraria docuisset, aut sicutem videri
posset docuisse 4. dist. 9. q. unica art. 1. que-
stiuncula 2. & dist. 12. q. 3. art. 2. q. 1. folius
utique memorans præcepti Ecclesiastici.

Citatur etiam D. Aug. Epist. 118. ad Ja-
nuarium cap. 1. sed an verè, poterit Lector ju-
dicare ex ejus verbis, quæ hic exscribo. Primum
itaque tenere te volo, quod est huic dispensationis
capit. Dominum nostrum Iesum Christum sicut iste
in Euangeliō loquitur, levi iugis suo nos subadditit,
& sarcina levi. *Vnde Sacramentis numero paucissi-
mis, observatione facilimis, significazione praefan-
tissimis, societatem novi populi colligavit, sicut est*
*Baptismus Trinitatis nomine consecratus, Commu-
nicatio Corporis & Sanguinis ipsius,* & si quid aliud
in Scripturis Canoniceis commendatur.

In quibus verbis, inquit Hugo disp. 16. n. 3.
Aug. non loquitur de mera institutione Bap-
tismi & Eucharistie; sed de præceptis eorum
Sacramentorum; assert enim es solū ad ostendendam facilitatem Legis Euangelice, in qua
Christus paucissima & facilissima præcepta im-
posuit.

Sed contrà, Aug. loquitur, inquit Dicastillo
disp. 10. n. 7. de omnibus Sacramentis, quibus
societatem novi populi colligavit. Constat au-
tem non omnium Sacramentorum esse præ-
ceptum divinum, quo ad illorum usum obliga-
tur, ut suis locis vidimus in Confirmatione,
& videbimus in Extrema Unctione, Ordine &
Matrimonio.

Quidquid sit de mente D. Aug. quæ est incer-
ta; hæc sententia jam communiter docetur à
Theologis; eamque disertis verbis amplectitur
Doctor Subtilis 4. dist. 13. q. 2. n. 20. dicens:
Christus expreſſe docuit, se velle, summa Eucharistiam
*à quolibet Christiano Iam. 6. Nisi manducave-
ris carnem Filii hominis,* & ibi loquitur omni-
bus. Quamquam oppositam insinuat 3. dist. ul-
timâ n. 5. ibi: *Alia Sacra menta à Baptismo &*
Penitentia forte non sunt necessaria, aut si sunt,
sunt satis facilitia, puta Consummatio, Eucharistia,
Extrema Unctio.

Quærerit autem aliquis à me, quos obligent
illud præceptum divinum? Jam audivimus à
Scoito;

Scoto; Christus, inquit ille, expressè docuit, se
velle, sum Eucharistiam à quolibet Christiano, sup-
ple adulto ratione utente. Erit itaque

CONCLUSIO III.

Præceptum divinum Communio-
nis obligat omnes adultos ra-
tione utentes.

OMNES baptizatos obligari hoc præcepto
nemo inficiatur. De non baptizatis con-
trovertitur inter Doctores Catholicos, his as-
serentibus, illis probabilitate negantibus.

Fundamentum sententiae affirmativa est ge-
neralitas locutionis Christi Joan. 6. *Nisi man-
ducaveritis &c.* quæ verba videntur dicta pluri-
bus pro tunc needum baptizatis, non in sensu
composito pro tempore ante baptismum, quo
nondum erant capaces fructus hujus Sacramen-
tū; sed in sensu diviso, pro tempore scilicet se-
quente ipsum Baptismum, ex quo videtur re-
futare specialis obligatio suscipiendi Baptis-
mum, sicut ex obligatione finis resultat obli-
gatio modi necessarii. Quod clarius apparebit
ex solutione rationum sententiae negativa.

Objicitur ergo primū; Adulti ante Baptis-
mum non possunt implere præceptum Com-
munionis: ergo non obligantur. Antecedens
probatur; quia præcipitur Communio Sacra-
mentalis, id est, talis sumptio Eucharistie, que
si signum gratiae sanctificantis in sumente;
et qui sumptio Eucharistie nos confert gratiam
homini non baptizato, cùm Baptismus sit janua
Sacramentorum: ergo &c.

Resp. Negando Consequentiam; quia ante
Baptismum tenetur quilibet suscipere Christia-
nam Religionem, & ex consequenti eius le-
ges. Aliud est quando quis non obligatur ad
statum aliquem suscipiendum; tunc enim nec
tenetur legibus illius statū, antequam spon-
te suscepit.

Contra; tametsi quipiam voverit intrare
Religionem, equidem non obligatur votis mo-
nasticis aut præceptis Regulæ ante professio-
nem, nec peccat contra illa, quantumvis non
inret Religionem, cùm tamen ad intrandum
ex voto obligetur.

Resp. In eo disparitatem esse, quod omnis

gat? Imò specialiter obligatur illi bona ven-
dere, nisi aliquid aliud obliter. Quando ergo
quis tenetur ad aliquid, ex supposita condizione,
quam potest ponere, tenetur eam pōnere, & ita
implere quod debet. Cūm igitur generaliter
omnibus sit præcepta Communio sacramen-
talis, & in potestate hominis non baptizati sit
ponere conditionem prærequisitam, scilicet
Baptismum, quidni etiam ad illam ponendam
obligetur?

Aliud fortassis dicendum est de præcepto <sup>An si ea
dem ratio
præcepti
Confessio-
nis</sup> confessionis, quod non videtur obligare nisi
valde remotè & universali, ut suo loco ex-
pliabitur, ante Baptismum, imò ante pecca-
ta post Baptismum commissa; quia videlicet
conditio necessariā prærequisita ad ejus adim-
plicationem, puta peccata commissa post Baptis-
mum, quæ sola sunt materia confessionis, nee
debent, nec possunt ponī, alioquin peccata non
essent peccata, quæ est manifesta implican-
tia.

Objicitur secundū; per Baptismum primū
quis ingreditur in Rempublicam Christianam:
ergo ante illam non obligatur legibus Christia-
nus. Patet sequela; quia nemo tenetur legibus
Communitatis, cuius non est pars. Unde ne-
mo tenetur ad vota monastica, antequam se-
ipsum per professionem ad vitam monastica
obligaverit.

Resp. Negando Consequentiam; quia ante
Baptismum tenetur quilibet suscipere Christia-
nam Religionem, & ex consequenti eius le-
ges. Aliud est quando quis non obligatur ad
statum aliquem suscipiendum; tunc enim nec
tenetur legibus illius statū, antequam spon-
te suscepit.

Contra; tametsi quipiam voverit intrare
Religionem, equidem non obligatur votis mo-
nasticis aut præceptis Regulæ ante professio-
nem, nec peccat contra illa, quantumvis non
inret Religionem, cùm tamen ad intrandum
ex voto obligetur.

Resp. In eo disparitatem esse, quod omnis
obligatio voti oritur ex propria voluntate vo-
ventis: quid ergo mirum, si nondum obliga-
tur ad castitatem, qui needum voluit se obli-
gare per professionem ad servandam castitatem,
quantvis voluerit se obligare ad profundum?
Et eadem est ratio præceptorum Regulæ, quæ
non possunt obligare nisi subditos, nemo au-
tem subditus fit alicui Prælato per votum pro-
ficiendi, nisi accedit actualis professio. Porro
qui prudenter potest cogitare, quin Christus
potuerit præcipere omnibus hominibus Com-
munionem, sicut præcepit omnibus Baptis-
mum? Breviter ergo, votum penderit à voluntate
voventis, præceptum à voluntate Superioris.

Et si inferas; ergo non baptizati etiam obli-
gantur legibus Ecclesiasticis. **R**esp. Negando
Consequentiam; quoniam Ecclesia non est
Superior eorum, sicut est Christus. Unde

Kk 3 solūm